

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційної роботи

РИЛОВОЇ ОЛЬГИ ЮРІЇВНИ

на тему: «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект»,
яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 033 - Філософія, Галузь знань 03 - Гуманітарні науки.

Публічна презентація наукових результатів дисертаційного дослідження відбулась на розширеному засіданні кафедри філософських і політичних наук (фаховому семінарі) Черкаського державного технологічного університету 09 жовтня 2024 року, протокол № 4.

Присутні:

Фауре Е.В. – проректор з науково-дослідної роботи та міжнародних зв'язків, доктор технічних наук, професор;

Бойко А.І. – завідувач кафедри філософських і політичних наук, доктор філософських наук, професор, науковий керівник;

Афанасенко В.І. - завідувач кафедри психології, доктор філософських наук, професор;

Лазуренко В.М. – проректор з гуманітарно-виховних питань, професор кафедри історії та права, доктор історичних наук, професор;

Боринштейн Є.Р. – завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, доктор філософських наук, професор;

Бойченко М.І. – професор кафедри теоретичної і практичної філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Кафедра теоретичної і практичної філософії,

Свириденко Д.Б. – професор кафедри методології науки та міжнародної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, доктор філософських наук, доцент,

Астапова-Вязьміна О.І. - доцент кафедри філософських і політичних наук, кандидат філософських наук, доцент;

Даценко В.С. – доцент кафедри філософських і політичних наук, кандидат філософських наук, доцент;

Куницький М.П. – проректор, кандидат політичних наук, доцент кафедри філософських і політичних наук;

Лисенко О.М. - доцент кафедри філософських і політичних наук, кандидат політичних наук, доцент;

Ланських О.Б., доцент кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації, кандидат філософських наук, доцент;

Рилова О.Ю. – здобувач наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія.

Беруть участь:

Тіщенко А.І. – викладач кафедри філософських і політичних наук;
Півненко В.Ю. – викладач кафедри філософських і політичних наук;
Ріпа А.А. – аспірант кафедри філософських і політичних наук;
Валенчук П.П. - аспірант кафедри філософських і політичних наук;
Філімонов В.В. – аспірант кафедри філософських і політичних наук;
Цибенко М.О. - аспірант кафедри філософських і політичних наук;

На засіданні Вченої ради Черкаського державного технологічного університету протокол 3 від 12.11.2018 року було затверджено тему дисертаційної роботи Ольги Рилової «Феномен масовості освіти: соціально-філософський аспект» і призначений науковий керівник – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Бойко Анжела Іванівна.

Протоколом 6 від 23.12.2021 року на засіданні вченої ради факультету гуманітарних технологій Черкаського державного технологічного університету було перезатверджено тему дисертаційного дослідження Рилової Ольги Юріївни в наступній редакції: «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект». Науковий керівник – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Бойко Анжела Іванівна.

Розглянувши дисертаційне дослідження та надані документи, в ході проведеної дискусії та обговорення кафедра філософських і політичних наук визначає виконану роботу як самостійне авторське дослідження, що відповідає освітньо-науковому рівню доктора філософії.

Робота Ольги Рилової на тему: «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати у галузі гуманітарних наук, одержані здобувачем особисто, практичну та теоретичну цінність, а саме: результати дисертаційного дослідження розширюють теоретичну площину філософії освіти, соціальної філософії, філософської антропології та інших суміжних гуманітарних наук щодо осмислення ролі освіти в сучасному суспільстві. Моноаспектний та вузькопрофільний досвід аналізу феномену масовізації вищої освіти від 80-х років XX століття дотепер є недостатнім саме в частині філософського, цілісного осмислення, що можливе лише за умови зміни підходів й філософського масштабування проблеми. Філософія освіти та освітологія мають забезпечити метафізичну (насамперед в царині онтології та епістемології, етики й аксіології) і праксеологічну візії феномену масовізації вищої освіти в умовах стрімких соціокультурних змін.

Надане для розгляду дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 033 Філософія за напрямом філософія освіти. Проблематика запропонованого для розгляду дослідження торкається розгляду феномену масовізації вищої освіти, який генерує складний комплекс смислів, що істотно впливає на трансформації символічних механізмів соціальної комунікації, формування ціннісних орієнтацій, мотиваційних і поведінкових моделей індивідів і спільнот, а також загалом є чинником впливу на масову свідомість й колективну уяву. В

роботі Рилової О.Ю. наявне осмислення феномена масовізації вищої освіти як фундаментальної передумови і тригера розвитку й трансформації соціально-культурних та економіко-технологічних змін у масштабах глобалізованого людства.

Дослідження Ольги Рилової на тему «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» має чітку структуру й логіку викладення. Робота складається з трьох розділів та 8 підрозділів, висновки містяться після кожного розділу. І полягає в наступних аспектах розгляду - в розділі 1 дисертантка демонструє історико-філософську генезу концептуалізації феномену масовізації освіти, в розділі 2 обґрунтовує філософські засади структури та змісту феномену масовізації освіти, в розділі 3 осмислює масовізацію освіти як складник і детермінанту сучасної філософії освіти.

Дисертаційне дослідження на тему: «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект», виконане Ольгою Юрїівною Риловою містить обґрунтовані висновки, що корелюються з особистим внеском здобувача і полягає у виявленні й окресленні феномену масовізації вищої освіти як значущого фактору впливу на напрямок і зміст трансформацій соціокультурної та економіко-технологічної сфер людської діяльності, який не може бути розглянутий в межах вузькоспеціальної проблематики освітніх наук, соціології чи політології поза контекстами власне філософської проблематики і зокрема соціальної філософії, філософської антропології, філософії освіти.

По-перше здобувачкою показано, що філософські засади феномену масовізації вищої освіти як механізму осмислення соціальної взаємодії в межах фундаментальних життєвих форм людського суспільства, вкорінені глибоко в історії культури й цивілізації. Насамперед відзначено специфіку соціальності античного полісу, в межах якого було сформовано й апробовано формати колективної освіти, котрі стали зразковими просторами формулювання, репродукції й трансляції соціальних смислів для західної традиції у філософії та соціальній комунікації.

По-друге, масовізація вищої освіти розглядається в контексті ідеї університету, який постає у вигляді певного простору, де кристалізуються такі форми колективної освіти, які фіксують не просто специфіку соціальних взаємодій та культур у різних епохах – від Середньовіччя через Просвітництво до сучасності, але позначають феномен масовізації як експлікацію притаманного західній моделі філософування активізму, що розгортається насамперед як стратегічна візія майбутнього.

По-третє, аргументовано, що феномен масовізації вищої освіти необхідно розглядати як діяльнісний процес і в якомога більш широкому контексті філософського осмислення соціальної реальності у зв'язку з сучасними викликами цифровізації та віртуалізації сфери соціальної комунікації та функціонування соціальних інститутів, зокрема інституту освіти.

По-четверте, показано, що в контексті вузькосоціологічного підходу феномен масовізації втрачає деякі визначальні параметри, які, зокрема, впливають на людську мотивацію та поведінку. У ХХІ столітті масовізація перестає бути наслідком і стає причиною, вона вже не є «хворобою росту»

суспільства і технологій, негативною супровідною ознакою соціальних трансформацій. Сучасна масова людина не може обійти сходинку набуття освіти, адже вона вмотивована на підйом соціальними сходами, набуття високого соціального статусу і, таким чином, добробуту. Але наявність вищої освіти не робить її автоматично належною до еліт, оскільки ціннісні настанови, культурний багаж, мотиваційні та поведінкові моделі не змінюються моментально.

По-п'яте, встановлено, що сучасна вища освіта переформатовує масові уявлення про зовнішню реальність, оскільки виходить за межі простої підготовки фахівців з функціональної точки зору, вона генерує нові пояснення відповідно до нового досвіду цифрової та віртуальної реальності. Феномен масовізації вищої освіти завдяки розвитку технологій засвідчує перехід людства на нові механізми й моделі продукування знання, а також формування фахових і управлінських еліт. Попередні механізми забезпечення цих соціальних процесів демонструють неповну відповідність сучасним вимогам, спричиняють соціальну напругу, посилюють соціальну нерівність, ініціюють соціальні емоції несправедливості тощо.

По-шосте, проаналізовано тенденцію до політизації управління освітою, що передбачає реструктуризацію стосунків між державою і освітою через соціальні, економічні та культурні механізми управління й регулювання на тлі кризи демократій та зростання політичного популізму. З одного боку, феномен масовізації може означати збільшення кількості громадян з вищою освітою при середньому падінні її рівня, що гіпотетично збільшує залежність індивідів від соціальної інтегрованості, ускладнює для них користування соціальними ліфтами, загалом усереднюючи їх, полегшує контроль і маніпуляції з масовою свідомістю, колективною уявою та громадською думкою. З іншого боку, масовізація вищої освіти гіпотетично може впливати на зменшення соціальної напруги та антагонізму соціальних груп за ознакою доступу до освіти, соціального статусу й добробуту. І нарешті масовізація вищої освіти гіпотетично може створити передумови для нового фактору обґрунтування автономії університету в сучасних модерних суспільствах, у суспільстві знань, оскільки університет як альтернативний центр смислогенерації має потужний консолідуєчий потенціал за умови усунення жорсткого протиставлення університетських та інтелектуальних еліт багатоманітному полікультурному суспільству.

По-сьоме, констатовано, що у вітчизняному фаховому середовищі оцінні судження стосовно феномену масовізації так чи інакше коливаються між діаметрально протилежними: радикально негативними та прогресистсько-позитивними. У певному сенсі масовізація вищої освіти в Україні розглядається не стільки як змістовний феномен, скільки як статистичний. Проте він фіксує фундаментальну трансформацію життєвіту людини і претендує на осмислення становлення такої життєвої форми, як стандартизація вищої освіти протягом життя, інших форматів вищої освіти, насамкінець такого формату, як базова вища освіта, що в маніфестованому нині суспільстві знань здається логічним напрямом розвитку.

Дисертаційна робота здобувачки Ольги Рилової Гранатирка на тему «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» пройшла перевірку на наявність текстових запозичень за допомогою ліцензованого програмного забезпечення Turnitin і має негативний висновок щодо наявності текстових запозичень. Про що свідчить довідка про проведену перевірку, надана вчасно для розгляду на фаховому семінарі. Комісія з аналізу відповідності нормам академічної доброчесності дисертації Рилової Ольги Юріївни на тему «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» у складі **Лисенка О.М.** – доцента кафедри філософських і політичних наук, кандидата політичних наук, доцента та **Куницького М.П.** – проректора, кандидата політичних наук, доцента кафедри філософських і політичних наук надала звіт щодо ознайомлення та визнання результатів перевірки дисертаційної роботи Ольги Рилової на тему «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» щодо наявності текстових запозичень, які стосуються використання загальноновизнаних понять, положень та визначень та не поширюються на суть наукової новизни.

Варто зупинитися на наступному.

1. Актуальність теми дослідження.

Актуальність зумовлена нагальними процесами в соціокультурному, економічному, науковому, технологічному вимірах розвитку сучасної цивілізації. Феномен масовізації вищої освіти постає як необхідна частина опису реальності, наукової (насамперед з точки зору епістемології, соціології, політології, філософії інформації, філософії освіти) та філософської картини світу. Загалом у ХХІ столітті він може бути розглянутий як потужний соціальний атрактор.

30-річний досвід подолання радянського спадку у вищій освіті України призвів до набуття нею рис не так пов'язаних з інституціональною глобалізацією й технологізацією, як з деструктивними процесами переходу від радянської моделі до європейських та світових напрацювань, що обумовлено відсутністю належного державного регулювання ринку освітніх послуг, тотальною корупцією та загальним знеціненням статусу вищої освіти. Тому філософське осмислення масовізації вищої освіти є беззаперечною умовою розробки нової державної політики України в галузі освіти.

2. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Метою дослідження є окреслення філософського змісту феномену масовізації вищої освіти з позиції соціальної філософії.

Перед автором ставились такі завдання:

- вивчення історико-філософської генези осмислення й концептуалізації феномену масовізації вищої освіти;
- окреслення кореляції між трансформаціями ідеї університету та феноменом масовізації;

- з'ясування філософських засад та змісту феномену масовізації освіти, зокрема розгляд аксіологічних, праксеологічних, соціологічних й етичних засад дискурсу масовізації;

- аналіз конструктивістської парадигми в освіті з позиції феномену масовізації;

- розгляд дискурсу масовізації в сучасній світовій та вітчизняній філософії освіти.

Об'єктом дослідження є дискурс феномену масовізації вищої освіти в історико-філософській та соціокультурній традиції.

Предметом дослідження є феномен масовізації вищої освіти та його концептуалізація у філософському дискурсі.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, їхня новизна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному

Уперше:

- *розглянуто* філософський зміст понять калокагатії, пайдеї, фронезису в контексті феномену масовізації вищої освіти;

- *з'ясовано*, що феномен масовізації вищої освіти може бути розглянутий як смислова й процесуальна експлікація фундаментальних засад античної філософської традиції та культури соціальності Заходу загалом;

- *здійснено* концептуалізацію масовізації вищої освіти як такого комплексу смислів, ціннісних настанов, мотиваційних моделей, який може бути потрактований як соціальний атрактор, актуальний з другої половини ХХ століття і дотепер;

- *окреслено* дискурсивний характер репрезентації феномену масовізації вищої освіти у масовій свідомості та колективній уяві;

- *зафіксовано* діалогічний характер маніфестації філософських смислів масовізації в межах семіозису культури й символічної соціальної комунікації з позиції практичної філософії, філософської антропології та філософії освіти;

- *запропоновано* уявлення про масовізацію вищої освіти як онтологізуючий соціальний феномен, яке дозволяє розглянути це явище не лише інструментально чи моноаспектно, а й цілісно;

- *підкреслено* значення філософської концептуалізації феномену масовізації вищої освіти як тригера соціальних змін на телеологічному рівні для соціальної прогностики й футурології.

- *сформульовано* тезу *альтернативності соціальності університету соціальності суспільства*, хоча ознаки ієрархії, багаторівневих структур можуть бути в них близькими;

- *сформульовано* припущення про перформативний характер дискурсу масовізації;

- *запропоновано* процесуальне тлумачення феномену масовізації вищої освіти.

Набуло подальшого розвитку:

- *уявлення* та його концептуальна форма про масовізацію вищої освіти як соціально-процесуальний феномен;

- розуміння того, що сучасна полікультурна освіта з її відмовою від ієрархічності, світоглядним плюралізмом, мультикультуралізмом, децентрованістю й акцентуванням суб'єктності і суб'єктивності в процесі освіти та його соціальної рецепції й легітимації є суголосною інтерпретації феномену масовізації вищої освіти як складного багатоаспектного явища;

- осмислення масовізації вищої освіти у контексті розвитку ідеї університету в західній традиції від Просвітництва дотепер;

- розуміння важливості використання актуальних філософсько-освітніх парадигм для окреслення освітнього, соціального та культурного потенціалу феномену масовізації;

- вивчення феномену масовізації вищої освіти у світовій та вітчизняній фаховій традиціях.

Уточнено:

- значення феномену масовізації як філософської підстави самопозиціонування й пошуку ідентичності людиною і соціальними групами;

- функціонал освіти як соціального процесу. Запропоновано символічну функцію освіти, яка б розкривала аксіологічний та діяльнісний зміст освіти й освітніх інновацій з позиції їх репрезентації в картині світу і символізмі культурної взаємодії, адаптації та цілепокладання;

- телеологічний аспект феномену масовізації, в межах якого остання може бути розглянута як причина, проміжний результат і кінцева мета змін й трансформацій вищої освіти;

- роль феномену масовізації як тригера трансформації традиційних форм взаємодії у вищій освіті, зокрема з позиції принципу діалогізму;

- значення масовізації для екзистенційного вибору ідентичності та певних форматів соціальної комунікації;

- утворення специфічних змістовних форм комунікації в медіапросторі в межах смислового горизонту, обумовлених феноменом масовізації.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Наукові положення, висновки і рекомендації обґрунтовано достатньою мірою. Дисертаційна робота складається зі вступу, основного змісту, що включає 3 розділи, загальних висновків, списку використаних літературних джерел з 332 найменувань (33 сторінки). Основний зміст роботи викладено на 203 сторінках, що відповідає Стандарту освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії та вимогам освітньої програми Політична філософія.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

За висновком фахового семінару – дисертація є результатом самостійної дослідницької роботи, в якій висвітлено власні ідеї та розробки автора. Автор в максимальній мірі обізнаний з українськими дослідженнями в царині масовізації вищої освіти, розуміється на трактуваннях цього феномену зарубіжними

дослідниками. Посилається в роботі як на теоретичні дослідження, так і на емпіричні.

6. Наукове та практичне (за наявності) значення роботи.

Використані в роботі підходи та одержані за їх допомогою дослідницькі результати розширюють теоретичну площину філософії освіти, соціальної філософії, філософської антропології та інших суміжних гуманітарних наук щодо осмислення масовізації вищої освіти в сучасному суспільстві. Отримані результати можуть стати підґрунтям для практичного розроблення вітчизняними закладами освіти власних освітніх стратегій як частини інновативного розвитку українського суспільства, а також сприяти подальшому становленню традиції рефлексії та артикуляції інтелектуальними спільнотами своєї ролі у суспільстві.

7. Використання результатів роботи.

Матеріали дисертації можуть бути використані в процесі розробки програм та викладання фахових і спеціальних дисциплін для студентів різних спеціальностей закладів вищої, передвищої освіти та учнів закладів загальної середньої освіти, а також у подальших наукових розвідках щодо змісту та напрямів реформування освіти в Україні.

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації, виконані в співавторстві (у разі використання в дисертації спільних із співавторами ідей). Вказуються результати перевірки тексту дисертації/монографії з використанням однієї з антиплагіатних систем, запропонованих в Університеті, на наявність/відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело (плагіат) та робиться висновок про відповідність дисертації/монографії принципам академічної доброчесності.

Перелік статей у журналах, що індексуються в наукометричних базах даних WoS та/або Scopus (обов'язково зазначити кuartиль Q на момент опублікування):

№	Повні відомості про статті з веб-адресою електронної версії; обрати прізвище авторів, які належать до списку авторів, кuartиль Q	Наукометр. база даних	Кuartиль Q
1.	<u>Shevchenko Z., Rylova O. Queering philosophy as an explanation of the multiple identity of the personality in education. <i>Synesis</i>, Vol. 16 (2), 2024. P. 47–61. https://seer.ucp.br/seer/index.php/synesis/article/view/3034</u>	WoS	Q 2
2.	<u>Shevchenko Z., Rylova O., Bakhmach A. Reconsideration of traditional value standards: Results of a sociological study of gender stereotypes. <i>Scientific Herald of Uzhhorod University. Series «Physics»</i>, Vol. 55, 2024. P. 2087–2096. https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.208qp7</u>	Scopus	Q 2

Перелік опублікованих статей у наукових фахових журналах України, що належать до категорії «Б»:

№	Повні дані статті з веб-адресою електронної версії; позначити прізвища авторів, які належать до списку авторів проекту	Тип публікації стаття категорія Б/тези/стаття ЗВ)
1	Рилова О. Ю. Причини та суперечливість масовізації вищої освіти. <i>Культурологічний альманах</i> . 2023. № 2. С. 197–203. DOI: 10.31392/cult.alm.2023.2.27.	(стаття категорія Б)
2	Рилова О. Ю. Світові тенденції розвитку вищої освіти та її якість. <i>Актуальні проблеми філософії та соціології</i> . 2021. Вип. 32. С. 98–102. DOI: 10.32837/apfs.v0i32.1033.	(стаття категорія Б)
3	Рилова О. Ю. Глобальний та національний виміри масовізації вищої освіти. <i>Перспективи. Соціально-політичний журнал</i> . 2020. № 4. С. 99–107. DOI: 10.24195/spj1561-1264.2020.4.15	(стаття категорія Б)
4	Рилова О. Ю. Концепція масового суспільства Хосе Ортегі-і-Гасета. <i>Вісник львівського університету Серія філософсько-політологічні студії</i> . Вип. 30. Львів, 2020. С. 109–116. DOI: 10.30970/PPS.2020.30.15.	(стаття категорія Б)

9. Апробація матеріалів дисертації.

Рилова О. Вища освіта в епоху цифрової трансформації. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект* : Матеріали X всеукраїнської науково-теоретичної конференції (21–22 берез. 2024 р., м. Черкаси). Черкаси : ЧДТУ, 2024. С. 33–35.

Рилова О. Ю. Сучасні технології для ефективного навчання. *Professional Training of Historians, Political Scientists, Sociologists, and Philosophers in the Context of Modernizing Higher Education in Ukraine* : Proceedings of the Scientific and Pedagogical Internship. Riga, 2024. P. 191–196.

Рилова О. Ю. Навчання впродовж життя: виклики, що стоять перед закладами вищої освіти. *Сучасна освіта: стратегії та технології навчання* : Зб. наук. праць у 2 частинах / наук. ред. О. І. Шапран. Ч. 2. Переяслав : Домбровська Я. М., 2023. С. 143–148.

Рилова О.Ю. Особливості сфери освіти та професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників. *Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє*: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. С. 239 – 241.

Рилова О.Ю. Сучасний стан вищої освіти та перспективи трансформацій. Міжнародна наукова конференція «Розвиток освіти і науки як стратегія формування культури майбутнього». Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2 грудня 2022 року.

Рилова О.Ю. Нові виклики вищої освіти України в умовах воєнного стану. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект* : Матеріали VIII науково-практичної конференції (19 травня 2022 року, м. Черкаси). С. 61 – 63.

Рилова О.Ю. Динаміка системи вищої освіти за часів незалежності України. *Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених з міжнародною участю «Південноукраїнські наукові студії»* (15 грудня 2021 р., м. Одеса).

Рилова О.Ю. Масовий попит на вищу освіту та її якість. *Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання філософії освіти»*, м. Харків, 28 жовтня 2021 р. / редкол. : К. А. Іванова та ін. Харків: НФаУ, 2021. С. 133–137.

Рилова О.Ю. Трансформація вищої освіти: нові виклики. *Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві. IV Конгрес Соціологічної асоціації України. Тези доповідей*. Харків. 28-29 жовтня 2021 року. С. 186–187.

Рилова О.Ю. Масовізація вищої освіти та глобальні виклики сьогодення. *Університетська освіта і наука: традиції та інновації: матеріали Міжнародної науково-методичної конференції UESTI-2021*. Харків : Стильна типографія. 2021. С. 187–188.

Рилова О.Ю. Масовізація вищої освіти. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект: матеріали VII науково-практичної конференції*. Черкаси : ФОП Гордієнко Є.І., 2021. С. 57–60.

Рилова О.Ю. Масовізація як глобальна тенденція розвитку вищої освіти. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції магістрантів та аспірантів*. Харків : НТУ «ХП», 2020. С. 398–399.

Рилова О.Ю. Вища освіта та економічне майбутнє України. *Київські філософські студії-2020 : матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю : тези доповідей*. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. С. 475–478.

Рилова О.Ю. Взаємозв'язок між кількісними та якісними показниками в освіті. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект: матеріали VI науково-практичної конференції*. Черкаси : ФОП Гордієнко Є.І., 2020. С. 28–31.

Рилова О.Ю. До проблеми визначення поняття масовізація. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект: матеріали V науково-практичної конференції*. Черкаси : ФОП Гордієнко Є.І., 2019. С. 28–31.

10. Оцінка мови та стилю дисертації (крім філологічних спеціальностей).

Структура дисертації, мова та стиль викладення відповідають вимогам, щодо оформлення дисертацій доктора філософії. Наукова термінологія роботи є загальноновизнаною. Дисертантка володіє понятійним та категоріальним апаратом галузі – Гуманітарні науки.

11. Відповідність змісту дисертації освітньо-науковій програмі, з якої вона подається до захисту.

Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності 033 Філософія освітньо-наукової програми «Політична філософія».

12. Рекомендація дисертації до захисту.

В цілому дисертація є закінченою науковою працею, що відповідає вимогам спеціальності 033 – Філософія.

Дисертація є результатом самостійної дослідницької роботи, в якій висвітлено власні ідеї та розробки автора. Враховуючи рівень наукових досліджень, актуальність та наукову новизну роботи, учасники фахового семінару одноголосно ухвалили рішення затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ольги Юріївни Рилової на тему «Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект» для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія, галузі знань 03 – Гуманітарні науки та рекомендувати до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді Черкаського державного технологічного університету для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія, галузі знань 03 – Гуманітарні науки.

У голосуванні брали участь 12 осіб. Результати голосування:

«ЗА» – 12

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Головуюча:
завідувач кафедри психології
професор

Валентина АФАНАСЕНКО